אמר לאחד סתמא מאי אמר רב הונא לאחד ולא לשנים. תימה הא לעיל גא איפסיטא בעיין אי מיישינן לאפושי דשטרי והיכי פשיטא ליה רב הונא ורב חסדא ומפרש ר"ת דהאי קפידא דאפושי שטרי דלעיל לאו משום זילת נכסים אלא משום שיצטרך לחזור לכל שטר אחר מתימת עדים וקיימין והכא מיירי בשכבר חתמו העדים על שני שטרות דליכא קפידא דאפושי שטרי אלא אפושי בעלי דינין שטורא לו להיזקק היום ולמחר לבא עמהם לדין ורבי מוקי לה סוגיא בשטר אחד דליכא קפידא דשטר אלא קפידא דבעלי דינין והההיא הוי פלוגתא והכי פירושו אמר לאחד ולא לשנים קפידא שלא ימכור לשנים ואפי' בשטר אחד אמר לאחד סתמא מאי כלומר מהו שימכור לשנים אפילו בשטר אחד אבל דלעיל מיירי בשני שטרות ורבינו חננאל גרים אמר לאחד קפידא דמשמע פשיטא בלא שנים אמר סתמא מאי והך בעיא דמאי מ"ל לא ניחא לי דליפשו שטרי עלוהי כתב רב אלפס לא איפשיטא בהדיא וסוגיין דמעביר על דבריו הוי וכן כתב רבינו חננאל ורב האי גאון כתב בספר המקח בשער [שני] דמוסיף על דבריו הוי מדאמרינן פשיטא אמר לאחד קפידא סתמא מאי ואסיקנא לאחד ואפי' לשנים ואפי' למאה אלמא הלכתא כמאן דאמר מוסיף על דבריו הוי כי הוא פירש האי פשיטא על דרך מאי הוי עלה: **אמרו** לו **אע"ג** דטעה שליח. פירוש הואיל וסגיריא לך דהיכא דלא פירש דבריו הטיל דעתו על השליח לעשות כרצונו דהכי אמרת לעיל לאחד ואפי' למאה הכי נמי לימא דלף בטעותו נתרצה ללכת אחר דעתו ובקאמר [1]ליה טעה שליח לא קאמינא דבטעותו לא מסיק אלדעתיה להטיל עליו: **הכי** גרס' **בכל הספרים והא מר הוא דאמר אין אונאה לקרקעות.** פי' רבי אפילו גבי שליח דשמעינן ליה בהמקבל (ב"מ דף קח. ושם) דאמרי נהרדעי משמיה דרב נחמן אין אונאה לקרקעות אפי' זבין במתים ושויא מאה ולא לעוותי למימר לתקוני שדרתיך ולא לעוותי והוא כמו שליח של מלכן ומשני הכי מילי היכא דטעה בעל הבית פי' דההוא משיבנא ליה כבעל הבית דאע"ג דלבסוף מיקניא ליה למלכן מייהו תחלה כשקנה לצורך עצמו קנה והואיל וכן לא שייך התם לתקוני שדרתיך אבל שליח גמור שבתחלה בתורת שליחות קנה ולא לצורך עצמו לא מיבעי ליה למיטעי וא"ת ומאי קמייתי דאיה דשאני לן בין שליח לבעל הבית מדתנן האומר לשלוחו לא ותרוס דהתם בעל הבית גמור הוא וזה הס עצמס רב חסדא ורבה בר רב הונא יודעין כן מדלא פרכי ליה אלא ממלכן דדמי לשליח וי"ל דהכי קאמר להו ומנא תימרא דשאני לן בין שליח לבעל הבית דמדפרכיתו לי ממלכן משום דחשביתו ליה כשליח אלמא סליקא אדעתייכו שאני משוה שליח לבעל הבית גמור וזה לי אפשר להשוותם כדמוכח מתני' דהאומר לשלוחו לא ותרוס מ"ר. ולפי' הקונטרס קשה מדא שהוא מגיה הספרים וגרים והא אמר מר ועוד דהוה ליה למימר והא תנן דואיל ופריך ממתני' דהזהב (ב"מ דף נו.) ועוד דמאי הוי טעו רב חסדא ורבה דלא מפלגי בין שליח לבעל הבית הלא כל עיקר שאילתם דשאלו דאע"ג דטעה שליח לא תמהו אלא בשליח משום דאיכא למימר לתקוני שדרתיך. **פיחת** עשרה **או** הוסיף עשרה בו'. לא דמי לתורס מן היפות דאמרי' בחלו מציאות (ב"מ דף כב. ושם) דאין תרומתו תרומה מי לא אמר ליה כלך אצל יפות דהכא איכא למימר להכי אמדתיך דבלקמן אבל יפות ורעות הוי כמו טעות. בפרק ד' דמסכת תרומות (מ"ג) תנן שיעור תרומה עין יפה אחד מארבעים בית שמאי אומרים משלשים והבינונית מחמשים והרעה מששים ומפיק טעמייהו בגמרא בירושלמי דגרסינן התם כתיב זאת התרומה אשר תרימו ששית האיפה מחומר החטים וששיתם האיפה מחומר השעורים יכול יתרוס בחטים אחד מששים ובשעורים אחד משלשים פירוש ששית האיפה הוא חצי סאה דאיפה ג' סאין וששית האיפה מחומר היינו אחד מששים דכור שלשים סאה והיינו בחטין אחד מששים ובשעורים אחד מל' דגבי שעורים כתיב וששיתם משמע שתי ששיות של איפה דהיינו סאה מן הכור תלמוד לומר וכל תרומות שיהו כל תרומות שוות שמואל אמר תן ששית על וששיתם וגמלא תורס ל' מארבעים פי' שלש ששיות דהיינו סאה וחצי משני חומרין הכתוב בחטין ובשעורין והיינו אחד מארבעים בינונית מנין אמר רבי לוי כתיב וממחצית בני ישראל אחד מחוז מן החמשים כ"מ שאתה אוחז ממקום אחר הרי הוא כזה מה זה אחד מחמשים אף מה שתאחוז ממקום אחר אחד מחמשים והרעה מששים דכתיב ששית האיפה מחומר החטים פירוש קרא כפשטיה ב"ש אומרים משלשים וששיתם האיפה מחומר השעורים וכל הנך קראי אסמכתא בעלמא דשמואל הוא גופיה דאמר תנא אחת פוטרת את הכרי. מ"ר:

רבא

שהקטנים בסלע וקטנית בפרוטה שמע מינה היכי דמי אילימא באתרא דמזבני בשומא היכא דיהיב ליה סלע מוזלי גביה טפי אמר רב פפא באתרא דכיילי בכני דאמר ליה כנא כנא בפרוטה ת"ש היתה כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים כדאמר רב שישא בריה דרב אידי בקטיני הכא נמי בקטיני [4]פשיטא אמר לאחד ולא לשנים האמר ליה לאחד ולא לשנים א"ל לאחד סתמא מאי רב הונא אמר לאחד ולא לשנים [5]רב חסדא ורבה בר רב הונא דאמרי תרוייהו לאחד ואפילו לשנים לאחד ואפילו למאה איקלע רב נחמן לסורא עול לגביה רב חסדא ורבה בר רב הונא אמרו ליה כי האי גוונא מאי אמר להו לאחד ואפי' לשנים לאחד ואפילו למאה אמרו ליה אע"ג דטעה שליח אמר להו דטעה שליח לא קאמינא אמרו ליה [6]והאמר מר [7]אין אונאה לקרקעות [8]הני מילי היכא דטעה בעל הבית אבל טעה שליח אמר ליה [9]לתקוני שדרתיך ולא לעוותי ומנא תימרא דשאני בין שליח לבעל הבית דתנן [10]האומר לשלוחו צא ותרום כדעת בעל הבית ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם בבינונית אחד מחמשים פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה ואילו גבי בעל הבית תניא [11]תרם ועלה בידו אפילו אחד מעשרים תרומתו תרומה תא שמע היתה כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון שוה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים אמר רב שישא בריה דרב אידי בקטיני: **מתני'** [12]שום הדיינין שפיחתו שתות או הוסיפו שתות מכרן בטל רשב"ג אומר מכרן קיים [13]אם כן מה כח בית דין יפה [14]אבל אם עשו אגרת בקורת ביניהן אפילו מכרו שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה מכרן קיים: **גמ'** איבעיא להו שליח כמאן

שהקטנים בסלע. היא קטנית בפרוטה לפי חשבון פרוטות בסלע דמשום דזבין טפי לא מוזלי גביה כדמסיים ואזיל באתרא דמזבני בכני: [1]**כנא כנא בפרוטה.** אם אתה חפץ יותר שלא עוד וקח ואם ריצא חלוק רע ממש קאמר שאינה שוה אלא שלש ודכוותה גבי קטנית דא"ל הבא לי בסלע פולין והביא לו בחלי סלע כשוה חלי סלע ובחלי סלע אחר הביא לו מין אחר אמאי מעל בעל הבית לימא ליה לשוה סלע הייתי צריך פולין: **בשומא.** באומד: **של כולן מכרן קיים.** והא הכא דלזבוני באתרא אחרא שדרוה ומכרה לראשון במנה דהיינו זבין לי כורא וזבין ליה לאחרון בחלי יחד ואין ראוין לאדם אחד דמעיקרא אדעתא דהכי נעשית שליח: **פשיטא אמר.** לשלוחו מכור לי בית כור משדותי לאחד ולא לשנים: **האמר לאחד ולא לשנים.** ואפילו אם תמצא לומר זבין לי כורא וזבין ליה ליתכא מכרו קיים הכא בטל דגלי דעתיה דקפיד באפושי שטרי: **אמר לאחד סתמא.** ולא פירש ולא לשנים מי הוי גלוי דעתא או לא: **לאחד ואפי' לשנים.** דלאו אורחייהו דאינשי דקפדי והאי נמי לא קפיד אלא אורחא לאיתעויי הכי ואי הוה קפיד הוה מפרש ליה ולא לשנים: **ואע"ג דטעה שליח.** ומכר בזול נימא נמי דמקמו קייס: **והאמר מר אין אונאה לקרקעות** גרסינן. ומשנה היא בפרק הזהב[2]: **תורס כדעת בעל הבית.** כפי מה שהוא מכיר בו אם עין יפה אחד מארבעים ואם עין רעה אחד משלשים[3]: **פיחת עשרה.** שתרס אחד מארבעים: **תרומתו תרומה.** דאמר ליה בהכי אמדתיך [4]הוסיף עשרה אחד משלשים: **ואילו גבי בעל הבית תניא כו'.** והכא תניא פיחת עשרה תרומתו תרומה אבל טפי לא: **ס"ש היתה כתובתה כו'.** ואי אפושי שטרי קפידא היא נהי נמי דיתומין לא גלו דעתייהו אגן מיהא דיד יתומין בעינן למיהוי אית לן למימר מכרן בטל: **מתני' אגרת בקורת.** הכרזה. ונשון בקורת שמבקרין אותה בני אדם ע"י הכרזה כדאמרינן בגמ' אלים ע"י הכרזה: **גמ' שליח כמאן.** שליח דטעה כמאן דיינינן ליה כאלמנה דיינינן ליה שבטעות כל דהו בטל כדתנן[5] שוה מנה ודינר במנה מכרה בטל או כדיינין הוא ועד דטעה בשתות: לאו

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"א מהל' שלוחין הלכה ד סמג עשין כפ טוש"ע ח"מ סי' קפב סעיף י:
מ ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:
מא ג ד מיי' שם הלכה ג ופי"ג מהל' מכירה הלכה ח ט סמג לאוין קנ טוש"ע ח"מ סי' קפב סעיף ג וסי' רכז סעיף כט ל [לז]:
מב ה מיי' פ"ד מהל' תרומות הלכה ז סמג עשין קלג:
מג ו מיי' פ"ג שם הלכה י:
מד ז ח מיי' פי"ג מהל' מכירה הלכה י יא ופי"ב מהל' מלוה ולוה הל' יא סמג עשין נד טוש"ע ח"מ סי' קד סעיף ג וטוש"ע ח"מ סי' קט סעיף ג:

תוספות רי"ד

פשיטא א"ל לא' ולא לב' קפידא הוי דהא אמר ליה ולא לב' פי' ואפי' את"ל זבין לי כורא וזבין ליה ליתכא מכרו קיים הכא בטל דגלי דעתיה דלא ניחא ליה באפושי שטרא. אמר סתמא מאי כגון שאמר לא' ולא פי' ולא לב' מי הוי גילוי דעתא אי לא. ר"ה אמר לא' ולא לב' ר"ח אמר לא' ואפילו לב' ואפילו לק' פי' אע"ג דאמר לא' אורחא דאינשי לאישתעי הכי ולא הוי קפידא דאי הוי קפידא הוה א"ל ולא לב'. איקלע ר"נ לסורא עאל ר"ח ורבה בר רב הונא לגביה א"ל כהאי גוונא מאי א"ל לא' ואפילו לב' ואפילו לק' א"ל אע"ג דטעה. פי' כגון שנתאנה א"ל לא א"ל והא מר הוא דאמר אין אונאה לקרקעות ה"מ היכא דטעה הוא פי' בעה"כ אבל טעה שליח אמר ליה לתקוני שדרתיך ולא לעוותי וכן הל' עיין לקמן בסמוך (הנאת תשלומין) [אונאת שליח] בכמה הוי: **מתני'** שום הדיינים שפחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל רשב"ג אומר א"כ מה כח ב"ד יפה אבל אם עשו אגרת בקורת אפי' מכרו שוה ק' בר' או שוה ר' בק' מכרן קיים. פי' אגרת שמכרו בהכרזה ולשון בקורת שמבקרין אותה בני אדם ע"י ההכרזה אפילו מכרו ק' בר' וכו'. פי' ואפילו למ"ד אין אונאה לקרקעות אבל בטול מקח יש להן שהוא יותר משתות הכא משום דהוי מעשה ב"ד אלים טפי מב"ה והיכא דלא עשו א"כ טעו בשתות מכרן בטל ואע"ג דאמרינן אין אונאה לקרקעות ושתות הוי מחילה לגבייהו ה"מ בב"ה אבל בב"ד כיון דטעו איגלאי מילתא שאין זה מעשה ב"ד וגרעיה מב"ה והלכך בין היתומים אם פחתו שתות בין הלקוחות אם הותירו שתות מכרן בטל ויכולין לחזור בהם (והרב הוכיח לקמן על מימרת והל' שליח כאלמנה שלקוחות א"י לחזור הואיל ומדעתם קנו אבל ודאי אם שמו הנכסים למלוה או

מסורת הש"ס

מ) כ"מ ט. עי' תוס' ודף קח. [קדושין מב: תמורה כז.], כ) [קדושין מב: וש"נ], ג) תרומות פ"ד מ"ד קדושין מא. בכורות מא. לקמן ק., ד) [קדושין מב.], ה) [שם. יבמות מז: ל: גיטין לג.], ו) [ל"ל אחר ד"ה בשומא], ז) [כ"מ יט.], ח) [עי' תרומות פ"ד מ"ג], ט) [לעיל לח.], י) [ל"ל להו],

---

מוסף רש"י

תורם כדעת בעל הבית. לפי מה שהוא מכיר בעל הבית אם עינו יפה או עינו רעה. עין יפה אחד מארבעים, עין רעה אחד משלשים, שהתרומה לא נאמר בה שיעור מפורש אלא לאמדם דגנך, ואפילו כל שהוא (קדושין מא.). **פיחת עשרה.** אחד מארבעים בעין יפה (שם ובכורות טא.). **או הוסיף עשרה.** שתרס אחד משלשים (בכורות שם). **תרומתו תרומה.** דאמר ליה בהכי אמדתיך (קדושין מא.). **שום הדיינין.** שמו נכסי ליה למלוה אלא כפי ליה או אלא מדעתו משום דלא הוה ליית דינא (קדושין מב.) או: כ"ד שיכלו לשום נכסי יתומים למכרן למזון האשה והבנות (רשב"ם ב"ב קו.).

תוספות רי"ד (המשך)

לאלמנה יכולים לחזור בהם הואיל ושלא קנו ונתאנו) וגבי אלמנה דתנן מכרה שוה ק' בר' או שוה ר' בק' מכרה קיים ונתקבלה כתובתה ולא תני מכרה בטל משום דלוקח לא בעי למיהדר בי' אבל ה"ה דאי בעי לוקח למיהדר ביה מצי הדר בי' למ"ד ביטול מקח יש להן: איבעיא להו שליח כמאן

רבא אמר ר"נ שליח כדיינין. מה שפירש נקונטי שליח סתם משמע דאפי' שליח דעלמא וקשה לר"ת דלעיל אר"נ אבל טעה שליח לא דא"ל לתקוני שדרתיך ועוד הקשה דברים הללו מקדש (קידושין מב: ופס) אר"נ האחין שחלקו כלקוחות דמי פחות משמות נקנה מקח אמר רבא הא דאמרת פחות משמות נקנה מקח לא אמרן אבל משוי שליח לא דא"ל לתקוני שדרתיך ולא לעותי אלמא בשליח אפי' בפחות משמות מקחו בטל ודוחה רבינו שמואל דהתם רבא לפי סברתו קאמר אבל רב נחמן לא ס"ל ופי' ר"ת דהכא מיירי בשליח דדיינים דאליס כמו טפי ומכרו קיים עד שמות וכ"ל דהכא מיירי אפי' בשליח דעלמא ולעיל דאמר ר"נ דמלי א"ל לתקוני שדרתיך ביתר משמות מיירי והתם דקדושין הכי פירוש הא דאמרת פחות משמות נקנה מקח ואין צריך להחזיר אונאה לא אמרן אלא דא"ל משוי שליח אבל משוי שליח מלי א"ל לתקוני שדרתיך לענין זה שצריך להחזיר האונאה ומ"מ המקח קיים והא דאמר ר"נ שליח כדיינים היינו לענין הא דמקח קיים אבל האונאה צריך מיהא להחזיר וכן הדיינים דאין כח ב"ד יפה כלל טפי מבשליח דעלמא: **ומאי שנא מהא דתנן כו'.** הכי פריך אלמא במידי דעביד שליח דטעה אמרי' דמעשה שלו קיים הכי נמי הוה לן למימר הכא דבפחות משמות בשליח מקחו קיים:

מה אלמנה יחידה. אע"ג שיש לה ב"ד הדיוטות כדאיתא בשילהי אלו מציאות (ב"מ דף לב. ופס) מ"מ כחד חשיב להו: **אמר ר"נ** הלכה כדברי חכמים. נרש האיש מקדש (קדושין דף מב:) גרסי' אמילתיה דרב נחמן הא דאמרן יתר משמות בטל מקח לא אמרן אלא דלא אמר נפלוג בשומא דבי דינא אבל אמר נפלוג בשומא דבי דינא אבל אמר נפלוג בשומא דבי דינא מכון בטל דהא תנן שוס הדיינים שפחתו שמות כו' מכרן בטל ומרבנן מייתי ראיה והא דאמרת יתר משמות בטל מקח לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי אין אונאה לקרקעות אפי' ביתר משמות עד פלגא: **והא אמר ר"נ אמר שמואל** כו'. אי לאו דפסיק הלכה כחכמים לא הוה קשה מידי מהא דאמר ר"נ שליח כאלמנה אפי' מיירי בשליח דיינין דלא שייך בדיליה כל כך מה כח ב"ד יפה כמו באפוטרופוס. מ"ר: **ובוררין** להם חלק יפה. היה רבי רגיל לפרש מדנקט לשון בוררין אלמא בלא גורל מיירי דאי בגורל מאי בוררין שייך כאשר יפול הגורל כן יהיה ומתוך כך היה אומר דאפילו מילתא דשייכא ביה גוד או לגוד כגון דתרוייהו בריר (ב) לאלי ולאלי מולקין להם אם ישר בעייניהם שהרי העמידו אפוטרופוס במקום יתומין לחלוק בין שניהם בלא שומא ב"ד ובלא גורל ובורר כל אפוטרופוס ליתום שלו חלק הישר בעיניו ולא נהירא לר"ת וכי טריחותא להטיל גורלות ועוד דהא דקאמר בתר הכי במאי יכולים למחות ברוחות הל"ל יכולין למחות בגורל ומה שמדקדק נמי מבוררין בגורל נמי שייך לשון בוררין שלא יחלקו בענין רע לתת לאחד שני שדות מרוחקות זו מזו ומיהו אומר רבי לאין זו קושיא הא דלא אמר יכולין למחות בגוד או לגוד דה"ג הוה מלי למימר יכולין למחות בפחות משמות אלא רבותא נקט דאפי' ברוחות יכולין למחות. מ"ר. והא דאמר בפרק בית כור (ב"ב דף קו: ופס) שני אחין שחלקו ובא להם אח ממדינת הים רב אמר בטלה מחלוקת ושמואל אמר מקמלין ומפרש רבינו שמואל מקמלין שכל אחד יתן לו שליש מחלקו ופריך לרב דאמר בטלה מחלוקת אלא מעתה הני בי תלתא דקיימי ואזלי בי תרי מייהו ופלגי ה"ג דבטלה מחלוקת ופי' רבינו שמואל דעל כרחך לא בטלה מחלוקת מדאמר ליה רבי אבא בשילהי אלו מציאות (ב"מ דף לא:) לרב ספרא דפליג בלא דעת דאיסור זיל אייתי תלת דפלגא קמייהו א"ל בי תרי מגו תלתא ולא נהירא לר' שהרי היכי קאמר מקמלין שיתן לו כל א' מה שירצה מחלקו הם נטלו בגורל והוא יקח בלא גורל מה שירצו ומאי דקאמר נמי אזלי בי תרי מייהו ופלגי למאי דמפרש ר"ת דבוררין בגורל קאמר היכי מהניא התם מלוקה בלא דעתא דאידך דהכא משמע דדוקא גבי יתומין מהני משום דכח ב"ד יפה אע"פ שיש לחלק דלפי שאלו יתומין קטנים ואין אחד מוצא לחלוק אבל אם היה אחד מהם מוצא לחלוק כי התם בלא כח ב"ד חולקין מיהו לא משמע הכי ומה שהביא ראיה מאיסור ומרב ספרא לא דמי דהתם במטלטלי אבל במקרקעי דאיכא ברוחות לא ונראה לר' לפרש מקמלין כגון שהיה להם שלש שדות ולקחו האחין כל אחד שדה והשלישי חלקו בגורל וכשבא אחיהם יפילו גורל בכל השדות ובאיזה שיפול הגורל בו יזכה בענין זה לא בטלה מחלוקת שאם יפול השדה השלישי לחלקו זכו השנים בחלקם הראשון וכן אזלי בי תרי מייהו דפלגי כו' שהגיע לזה שדה אחת ולזה שדה אחת והשלישי נשארה פשיטא שכשיבא השלישי ויפיל גורל על כל השדות אם תפול אותה שדה לחלקו זכו האחרים בחלקם. מ"ר: **פרטא** בנו של רבי אלעזר בן פרטא. פי' דהוא בן בנו של רבי פרטא הגדול פרטא אבי של רבי אלעזר הוא זקינו של זה: אגרת

לאו לדידהו. לאו לצורך עצמן מוכרים: **כיון דין מעמידין להן אפוטרופוס.** לכל אחד ואחד מן הקטנים: **ובוררין להם.** כל אפוטרופוס לתיקון שלו: **אי דלא טעו.** למה יאמרו: **ברוחות.** טוב לי ליטול חלקי במזרח שיש לי אלה שדה שנפלה לי מבית אבי אמי: **והחזיר רבי אם המעשה.** דנראה בעיניו טעם הגון מה שנעשו במשנתנו ס"כ מה כח ב"ד יפה: **לימא כהא פליגי.** רב דימי ורב ספרא רב דימי סבר דיין הטועה בדבר המשנה שלא עשה כמשנה חוזר ולא אמרי' מה שעשה עשוי ויש לס מביאו אלא בטועה בשיקול הדעת כמו שמפורש בסנהדרין) והאי נמי דבר משנה הוא שאע"פ שנחלקו חכמים על רבן שמעון הרי נתן טעם לדבריו ורב ספרא שאינו שונה עשה והחזיר סבר אם עשה לא היה יכול לחזור: **אחריוהא איתמי.** אם נמצאת השדה גזולה או משועבדת לאחר וטרפה מן הלוקח בחובו חוזר הלוקח על היתומים שהאלמנה שליח של יתומים היתה: **וכן כי דינא דזבין.** שדה יתומים למזון האשה והבנות אחריות איתמי: כל

רבא אמר ר"נ שליח כדיינין רב שמואל בר ביסנא אמר ר"נ כאלמנה רבא אמר ר"נ שליח כדיינין מה דיינין לאו לדידהו אף שליח נמי לאו לדידיה לאפוקי אלמנה דלדידה רב שמואל בר ביסנא אמר ר"נ כאלמנה מה אלמנה יחידה אף שליח יחיד לאפוקי ב"ד דרבים נינהו [א]והלכתא שליח כאלמנה ומאי שנא מהא דתנן [ב]האומר לשלוחו צא ותרום תורם כדעת בעל הבית ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית תורם בבינונית אחד מחמשים פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה התם [ג]כיון דאיכא דתורם בעין רעה ואיכא דתורם בעין יפה א"ל להכי אמדתיך אבל הכא טעותא הוא א"ל לא איבעי לך למיטעי אמר רב הונא בר חנינא אמר ר"נ הלכה כדברי חכמים ולית ליה לר"נ מה כח ב"ד יפה [ד]והאמר ר"נ אמר שמואל [ה]יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן ב"ד מעמידין להן אפוטרופוס ובוררין להם חלק יפה הגדילו יכולין למחות ור"נ דידיה אמר [ו]הגדילו אין יכולין למחות (ז) א"כ מה כח ב"ד יפה לא קשיא [ח]הא דטעו הא דלא טעו אי דלא טעו במאי יכולין למחות ברוחות [ט]כי אתא רב דימי אמר מעשה ועשה רבי כדברי חכמים אמר לפניו פרטא בנו של רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של ר' פרטא הגדול א"כ מה כח ב"ד יפה והחזיר רבי את המעשה רב דימי מתני הכי רב ספרא מתני הכי מעשה וביקש רבי לעשות כדברי חכמים אמר לפניו פרטא בנו של רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של ר' פרטא הגדול א"כ מה כח ב"ד יפה לא עשה רבי את המעשה לימא בהא קמיפלגי [י]מר סבר טעה בדבר משנה חוזר ומר סבר אינו חוזר לא דכ"ע טעה בדבר משנה חוזר ומר סבר הכי הוה מעשה ומר סבר הכי הוה מעשה [י]אמר רב יוסף ארמלתא דזבינה אחריות איתמי וב"ד דזבין אחריות איתמי פשיטא אלמנה לא איצטריכא ליה כי איצטריך ליה בי דינא מהו דתימא כל

נפלוג בשומא דבי דינא לא דתנן שוס הדיינים שפחתו שמות או שהותירו שמות מכרן בטל דשב"ג אומר מכרן קיים ומייתי ראיה השתא ממילתא דרשב"ג וקשה לר"ת דהכא פסיק רב נחמן גופיה הלכה כדברי חכמים ועוד דמסיק בתר הכי והא דאמרת שמות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי לא דאין אונאה לקרקעות משמע דוקא בשמות אבל יתר משמות יש אונאה לקרקעות ולעיל (ב) הוכחתי מהיא דהמקבל (ב"מ דף קמ.) ומההוא דירושלמי דאין אונאה לקרקעות אפי' ביתר משמות עד פלגא הלכך נראה לר"ת כמו שגורס רבינו חננאל והלכות גדולות ורב אלפס הא דאמרת שמות קנה ומחזיר אונאה לא אמרן אלא דלא אמר נפלוג בשומא דבי דינא אבל אמר נפלוג בשומא דבי דינא מכון בטל דהא תנן שוס הדיינים שפחתו שמות כו' מכרן בטל ומרבנן מייתי ראיה והא דאמרת יתר משמות בטל מקח לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי אין אונאה לקרקעות אפי' ביתר משמות עד פלגא: **והא אמר ר"נ אמר שמואל** כו'. אי לאו דפסיק הלכה כחכמים לא הוה קשה מידי מהא דאמר ר"נ שליח כאלמנה אפי' מיירי בשליח דיינין דלא שייך בדיליה כל כך מה כח ב"ד יפה כמו באפוטרופוס. מ"ר: **ובוררין** להם חלק יפה. היה רבי רגיל לפרש מדנקט לשון בוררין אלמא בלא גורל מיירי דאי בגורל מאי בוררין שייך כאשר יפול הגורל כן יהיה ומתוך כך היה אומר דאפילו מילתא דשייכא ביה גוד או לגוד כגון דתרוייהו בריר (ב) לאלי ולאלי מולקין להם אם ישר בעייניהם שהרי העמידו אפוטרופוס במקום יתומין לחלוק בין שניהם בלא שומא ב"ד ובלא גורל ובורר כל אפוטרופוס ליתום שלו חלק הישר בעיניו ולא נהירא לר"ת וכי טריחותא להטיל גורלות ועוד דהא דקאמר בתר הכי במאי יכולים למחות ברוחות הל"ל יכולין למחות בגורל ומה שמדקדק נמי מבוררין בגורל נמי שייך לשון בוררין שלא יחלקו בענין רע לתת לאחד שני שדות מרוחקות זו מזו ומיהו אומר רבי לאין זו קושיא הא דלא אמר יכולין למחות בגוד או לגוד דה"ג הוה מלי למימר יכולין למחות בפחות משמות אלא רבותא נקט דאפי' ברוחות יכולין למחות. מ"ר. והא דאמר בפרק בית כור (ב"ב דף קו: ופס) שני אחין שחלקו ובא להם אח ממדינת הים רב אמר בטלה מחלוקת ושמואל אמר מקמלין ומפרש רבינו שמואל מקמלין שכל אחד יתן לו שליש מחלקו ופריך לרב דאמר בטלה מחלוקת אלא מעתה הני בי תלתא דקיימי ואזלי בי תרי מייהו ופלגי ה"ג דבטלה מחלוקת ופי' רבינו שמואל דעל כרחך לא בטלה מחלוקת מדאמר ליה רבי אבא בשילהי אלו מציאות (ב"מ דף לא:) לרב ספרא דפליג בלא דעת דאיסור זיל אייתי תלת דפלגא קמייהו א"ל בי תרי מגו תלתא ולא נהירא לר' שהרי היכי קאמר מקמלין שיתן לו כל א' מה שירצה מחלקו הם נטלו בגורל והוא יקח בלא גורל מה שירצו ומאי דקאמר נמי אזלי בי תרי מייהו ופלגי למאי דמפרש ר"ת דבוררין בגורל קאמר היכי מהניא התם מלוקה בלא דעתא דאידך דהכא משמע דדוקא גבי יתומין מהני משום דכח ב"ד יפה אע"פ שיש לחלק דלפי שאלו יתומין קטנים ואין אחד מוצא לחלוק אבל אם היה אחד מהם תובע לחלוק כי התם בלא כח ב"ד חולקין מיהו לא משמע הכי ומה שהביא ראיה מאיסור ומרב ספרא לא דמי דהתם במטלטלי אבל במקרקעי דאיכא ברוחות לא ונראה לר' לפרש מקמלין כגון שהיה להם שלש שדות ולקחו האחין כל אחד שדה והשלישי חלקו בגורל וכשבא אחיהם יפילו גורל בכל השדות ובאיזה שיפול הגורל בו יזכה בענין זה לא בטלה מחלוקת שאם יפול השדה השלישי לחלקו זכו השנים בחלקם הראשון וכן אזלי בי תרי מייהו דפלגי כו' שהגיע לזה שדה אחת ולזה שדה אחת והשלישי נשארה פשיטא שכשיבא השלישי ויפיל גורל על כל השדות אם תפול אותה שדה לחלקו זכו האחרים בחלקם. מ"ר: **פרטא** בנו של רבי אלעזר בן פרטא. פי' דהוא בן בנו של רבי פרטא הגדול פרטא אבי של רבי אלעזר הוא זקינו של זה: אגרת

מסורת הש"ס

א) [לעיל צט: וש"נ], ב) [בכורות קמ.], ג) יומא פז: גיטין לד. קידושין מב., ד) [גיטין לג.:], ה) לעיל פד: וש"נ, ו) לעיל לז., ז) [לף לב.], ח) [לת. ד"ה אלמנה וכו'].

הגהות הב"ח

(א) גמ' דא"כ מה כח ב"ד: (ב) תוס' ד"ה ובוררין וכו' כגון דתרוייהו לריכי. נ"ב כפ"ק דב"ב דף יג ועי"ש:

מוסף רש"י

האומר לשלוחו צא ותרום. לאה לעיל צט ב. **להכי אמדתיך.** שאמדתי בדעתי שכך היה לוגן לתרום כמה שתרמתי (בכורות סא.). **יתומים.** קטנים (יבמות טו: גיטין לד.). **ובורר להם חלק יפה.** כל אפוטרופוס יכרוך חלק יפה שלו, שמתוך כך יהיו החלקים שוים (שם [כעי"ז יבמות שם]). **הגדילו.** היתומים, יכולין למחות. ומהכא אלוקה לפירות דעד מחאה (שם). **מה כח ב"ד.** שאינו לסם אפוטרופוס (גיטין לד.). **כדברי חכמים.** שהיו אומרים שוס הדיינים שפחתו שמות או הותירו שמות מכרן בטל (גיטין לג:). **טעה בדבר משנה.** שמשנה מפורשת שטעה בה (סנהדרין ג.) שטעות מלוי בדבר המשנה (שם לג.). **חוזר.** אין דינו דין לגמרי וחחר (שם) מחזיר את הדין ואינו משלם מבינו, דכיון דדבר מפורש הוא אין דינו דין (שם ג.). **ארמלתא דזבינה.** שדה יתומים למזונות או לכתובה וקבלה עליה אחריות, **אחריות איתמי.** אחריות הלקוחות מחר על היתומים, שהרי עליהן היה המוב (לעיל צז.).

תוספות רי"ד

רבא אר"נ שליח כדיינין ורשב"ב אמר ר"נ שליח כאלמנה רבא אר"נ שליח כדיינים מה דיינים לאו לדידהו אף שליח נמי לאו לדידיה לאפוקי אלמנה דלדידה הלכך איבעיא לה לדידוקא וקנסינן לה לבטל מכרה באונאת משהו ור"ש ב"כ אר"נ שליח כאלמנה מה אלמנה יחידה אף שליח יחידי לאפוקי ב"ד דרבים נינהו והל' שליח באלמנה. ודוקא המשלח והיתומים מבטלין מקח בכ"ש אם פחתו אבל אם הותירו אין הלוקח יכול לבטל המקח בכ"ש אלא דינו כלוקח מכ"ה: כתב רב האי גאון ז"ל בשערים של מקח וממכר

ג) שחבר שליח כאלמנה בטעותו וצריך ג' הדיוטות

ג) הוא בספר המקח שלו בשער ו' ע"ש. ד) עי' כתוס' כאן ד"ה דגא מש"כ בשם הרשב"ם.

עין משפט נר מצוה

מה א מי' פ"ג מהל' ממרים הלכה ט ופ"ח מהל' שופטים הלכה כ סמג עשין סב ולאוין קנ טוש"ע חה"ע סי' קד סעיף ו וטוש"ע ח"מ סי' קט סעיף ו:

מו ב ג ד מי' פ"י מהל' נחלות הל' ד סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רפט סעיף א:

תוספות רי"ד (המשך)

כאלמנה וטעותו בכלל שוה. ואינו נ"ל דלא פסיק תלמודא שליח כאלמנה אלא בטעותו ולא לענין ג' הדיוטות דכיון דברשות ב"ה קעביד הוא לבדו יכול למכור כב"ה אבל אלמנה שהיא מוכרת שלא ברצון היתומים היא שצריכה בפני ג' ואין השליח דומה לאלמנה בזה: ואי קשיא דרבא אדרבא דהכא אמר שליח כדיינים וטעותו בשתות ובפ' האיש מקדש אמר דטעותו דשליח בכ"ש. הכא אמר משום דר"נ רבי' ותהם אמר דידי' דאיהו סבר כדמסיק הכא ג) תלמודא שליח כאלמנה: אמר ר"ה ב"ח אר"נ הל' כדברי חכמים ול"ל לר"נ מה כח ב"ד יפה והאר"נ א"ש יתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהם ב"ד מעמידים להם אפטרופוס ובוררין להם חלק יפה הגדילו יכולין למחות ור"נ דידי' אמר הגדילו א"י למחות א"כ מה כח ב"ד יפה ל"ק הא דטעו הא דלא טעו אי דלא טעו מה יכולין למחות ברוחות. פי' שי"ל א' לחבירו טוב לי ברוח פ' שיש לי שם שדה שנפל לי מבית אבי אמי והל' כר"נ: אמר ר"י ארמלתא דזבין אחריותא איתמא וב"ד דזבין אחריותא איתמי פי' ואי לא משכחי נכסי ליתמי מפסדי לקוחות. ופי' המורה אחריותא איתמי אם נמצאת השדה גזולה או משועבדים לאחר וטרפה מן הלוקח ונ"ל שאם נמצאת השדה גזולה ול"ל נכסי ליתמי לא מפסדי לקוחות דהוא מקח טעות והדרי זבעי ומהדרה אלמנה או ב"ח דפרעו ליה ב"ד מעות ללוקח דאיגלי מילתא שלא הי' מכרה מכר אבל אם טרפה ממנו ב"ח של יתומים אז ודאי מפסיד הלוקח: (פשיטא. פי' ודאי דאחריותו איתמי שהרי הן הן הנשכרים במכירה זו שפורעים את חובם אלמנה לא איצטריכא ליה למימר כי איצטריך ליה למימר ב"ד סד"א כל דזבין ב"ד אדעתא דנפיק עליה קלא קמ"ל). פי' פשיטא ודאי דאחריותו איתמי היא שהרי הן הנשכרין במכירה זו שפורעים את חובם. ומהדר אלמנה ודאי לא איצטריך לי' למימר כי איצטריך ליה למימר ב"ד סד"א כיון

אגרת בקורת. הא דתנן בפ"ק דב"מ (דף כ.) אגרות שוס ואגרות מזון רגיל ר"ת לומר מדלא קאמר שטרי שוס שטרי מזון כדאמר שטרי חליצה ומאזנין שטרי בירורין נראה לו דקרי אגרת מה שב"ד שבמקום זה שולחין אגרותיו לב"ד אחר לשוס ולמזון לפלוני אבל הכא לא אפשר לפרושי הכי ונעיל בשלהי אף על פי (דף סד.) כותבים אגרת מרד על ארוסה. מ"ר: **אלו** דברים שאין מכריזין עליהם העבדים והשטרות והמטלטלים. אית לן לאוקמא הני מטלטלין ושטרות כגון שייחדן לה לכתובה א"נ דתפסן מחיים דאי לאו הכי לא גביא להו לא אשה ולא בעל חוב: **והאילונית** אין לה כתובה. ואין לדייק הא גיטא בעיא כדפריש בפרק המדיר (לעיל עב:)[1]: **ולא** מזונות. לא תימא שניה דאין לה מזונות ה"מ לאחר מיתה אבל מחיים אית לה דהשתא אלמנה לכ"ג דאית לה לאחר מיתה אית לה מחיים דלמא תתעכב גביה כדאמרי' ביש מותרות (יבמות דף פה. ופס) כ"ש הך דלית לה לאחר מיתה [דמחיים נמי לית לה] ולא תימא נמי דמחיים לית לה אבל לאחר מיתה אית לה כאלמנה לכ"ג דהא בהדיא קתני ביש מותרות (ג"ז שם) אלמנה לכ"ג אית לה מזונות שניה אין לה מזונות ויש לה מזונות דקאמר היינו בעל כרחך לאחר מיתה ודומיא דהכי אמרינן בשניה דאין לה: **ולא** בלאות. במקום אחר פרש"י מה שנותר משחקי הבגדים ואומר רבי דא"כ ה"ל למימר בגלותיה קיימין כדאמרינן בכל דוכתא לעיל בפ' אע"פ (דף סג:) ועוד הא בגלות היינו בעל כרחיה מה שבלה ולא השחקים שנותרו דאמרינן בגמרא דממאנת אי לאיתנהו אידי ואידי שקלה. מ"ר[2]: **רב** תני קטנה יוצאה בגט. פי' במתני': **אינה** צריכה להמתין. להכיא ליגא דגזר שמואל בזנות דקטנה בשלהי ד' אחין (יבמות דף לד: ופס) דמיחלפא בגדולה הכא שאני דמיחזיא מוכיח עליה: תניא

כל דזבין מבי דינא אדעתא דמיפק ליה קלא וכו'. לפי שהן מוכרים בהכרזה ובטוח הלוקח שאילו היו עליה עסיקין היו יוצאין ומערערין הלכך שלא באחריות הוא לוקח קמ"ל: **וחוזרין.** ואין אומרין מה שעשה עשוי ושלם מציתו אלא הדרי זביני: **נעשו.** בתמיה. הא ודאי טעו בדבר השנוי במשנה: **סוס ההקדש.** גזבר המוכר קרקע של הקדש: **שניה יוס.** מוכיח ימי הכרזה: **שמא יגנבו.** כשנאספין לרחוצה כדי לעוקמה: [**הטטרות.** שמוכרין שט"ח של יתומים לאמרים]: **בשעה שמכריזין.** כדמפרש שיש שעה שאין פנאי להמתין משך ימי הכרזה כגון לכרגא ולמזוני ולקבורה: **לכרגא.** לפרוע למלך כסף גולגולת היתומים: **משום דקרו להו כו'.** גנאי וחרפה היא להם כשקוניס נכסים שבית דין מוכרין לפי שמחמת דוחק שהנוסה לוחץ את היתומים או את הנה לוקחים הלקוחות בזול ומבזין אותן וקורין להן אוכלי שדות הכרזה: **לאלתר.** ממוך למיתת אביהן שלא יקרבו: **דמקרב שוקא.** יומא דשוקא: **אילנא.** טעם הקרוב להמתיק איגרו"ר בלע"ז: **זוזא חריפא.** ממהר לבא לפי שהכל לריכין לכך ומביאין מעות ואין מקיפין להן בשאלתי: **לסיכלא.** שם מקום: **מהו לאמטויי.** שיש לחוש שלא תטבע הספינה: **מתני' השניה.** שניה לעריות שהן מדברי סופרים המפורש ביבמות בפ' ב' (דף כא.): **אין להן כתובה.** ממאנת משום דמעלמה יולאה. שניה קנסא דרבנן הוא כדאמרינן ביבמות בפרק יש מומרות (דף פה:) מפני שהיא מרגילתו לנושאה שאינה מפסדת כלום בנשואין שאינה נפסלת בהן וולדה כשר. איילונית משום דמקנה טעות הוא: **ולא פירות.** דין פירות והוא פירקונה שתקנו חכמים תחת פירות נכסי מלוג שהוא אוכל אין לה ואם נשבית אינו חייב לפדותה דתנאי כתובה ככתובה וכיון דאין לה כתובה אין לה תנאי כתובה. [וואין דאמרי כלומר אף לא פירות אבלן אין משלם לה פירות נכסי מלוג שאכל ואע"ג דקיימא לן בפרקין דלעיל (דף מז:) תקנו פירקונה תחת פירות נכסי מלוג שהוא אוכל כדתנן] לא כתב לה אם תשתבאי אפרקינך חייב לפדותה והאי לא קרינן בה ואותביינן לי לאינתו אפי' הכי לא ישלם פירות דתנאי כתובה ככתובה כי היכי דקנסוה רבנן דלא גביא נכסי צאן ברזל שהכניסה לו משלה בתורת כתובה קנסוה נמי דלא תגבה מיניה פירות שאכל בתנאי כתובה של פירי שהוא תנאי בית דין שאינו כתוב בשטר הכתובה ואף דין פירות] וכן מזונות נמי תנאי כתובה מינהו ולקמן בפרק בתרא (דף קז:) אמרינן כיצד אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול לומר ביושבת

כל דזבין מבי דינא אדעתא למיפק ליה קלא הוא דזבין קמ"ל: רשב"ג אומר כו': ועד כמה אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת עד פלגא תניא נמי הכי אמר רשב"ג ב"ד שמכרו שוה מאתים במנה או שוה מנה במאתים מכרן קיים אמר אמימר משמיה דרב יוסף א"ב"ד שמכרו בלא הכרזה נעשו כמי שטעו בדבר משנה וחוזרין נעשו ודאי טעו דתנן [1]בשום היתומין שלשים יום [2]ושום ההקדש ששים יום ומכריזין בבקר ובערב אי מהתיא הוה אמינא ה"מ שליח אבל ב"ד לא קמ"ל איתיביה רב אשי לאמימר שום הדיינין שפחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל הא שוה בשוה מכרן קיים מאי לאו דלא אכרוז לא בדאכרוז הא מדסיפא בדאכרוז הוי רישא בדלא אכרוז דקתני סיפא אם עשו אגרת בקורת אפי' מכרו שוה מנה במאתים או שוה מאתים במנה מכרן קיים אלא לעולם בדלא אכרוז ולא קשיא [3]כאן בדברים שמכריזין עליהן כאן בדברים שאין מכריזין עליהן [4]ואלו הן דברים שאין מכריזין עליהן העבדים והמטלטלין והשטרות עבדים טעמא מאי שמא ישמעו ויברחו מטלטלין ושטרות שמא יגנבו [5]ואיבעית אימא כאן בשעה שמכריזין כאן בשעה שאין מכריזין [6]דאמרי נהרדעי לכרגא למזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא [7]ואב"א כאן במקום שמכריזין כאן במקום שאין מכריזין דאמר רב נחמן מעולם לא עשו אגרת בקורת בנהרדעא סבור מינה משום דבקיאי בשומא א"ל רב יוסף בר מניומי לדידי מיפרשא לי מיניה דרב נחמן משום דקרו להו בני אכלי נכסי דאכרזתא אמר רב יהודה אמר שמואל מטלטלין של יתומים שמין אותן ומוכרין אותן לאלתר רב חסדא אמר אבימי מוכרין אותן לשווקים ולא פליגי הא [8]דמיקרב שוקא הא דמרחק שוקא רב כהנא הוה בידיה שכרא דרב משרשיא בר חילקאי יתמא שהייה עד ריגלא אמר אע"ג דנפל ביה איצצתא מייתי זוזא חריפא רבינא הוה בידיה חמרא דרבינא זוטי יתמא בר אחתיה הוה לדידיה נמי חמרא הוה קמסיק ליה לסיכרא אתא לקמיה דרב אשי א"ל מהו לאמטויי בהדן א"ל זיל לא עדיף מדידך: **מתני'** [9]הממאנת [10]השניה [11]והאילונית אין להן כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות אם מתחלה נשאה לשם אילונית יש לה כתובה [12]אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לנתין ולממזר יש להם כתובה: **גמ'** רב תני קטנה יוצאה בגט אין לה כתובה וכל שכן ממאנת שמואל תני ממאנת אין לה כתובה אבל יוצאה בגט יש לה כתובה ואזדא שמואל לטעמיה דאמר שמואל ממאנת [13]אין לה כתובה יוצאה בגט יש לה כתובה [14]ממאנת לא פסלה מן האחין [15]ולא פסלה מן הכהונה יוצאה בגט פסלה מן האחין ופסלה מן הכהונה [16]ממאנת אינה צריכה להמתין שלשה חדשים יוצאה

תחתיו שהרי בעלה חייב במזונותיה אלא שאם הלך למדינת הים ונותה ואכלה ועמדה ומיאנה אינו משלם: **ולא בלאות.** שחקי בגדים שהניאה לו בשומא ולבשן הוא אינו מחזירן לה ביאיאתה: **אלמנה לכהן גדול.** יש לה כתובה מפני שהיא פסולה וולדה פסול על ידי נשואין לפיכך אינה מרגילתו אלא הוא מרגילה לנשא לו לפיכך קנסו אותו ליתן כתובה: **גמ' רב תני קטנה היוצאה בגט אין לה כתובה.** קשבר אין נישואי קטנה אלא כמפותה בעלמא: **לא פסלה מן האחין.** שמותרת לקרוביו כאנוסה וכמפותה דתנן (יבמות דף מז.) נושא אדם אנוסת אביו כו': **ולא פסלה מן הכהונה.** משום גרושה שאין אלו גירושין אלא עקירת נשואים הראשונים דאמרה אי אפשי בקדושי אמי: **ממאנת אינה צריכה להמתין שלשה חדשים:** דעקרתיהו לנשואין ואינה בכלל שאר תקנות שגזרו חכמים לכל שאר הנשואות שצריכות להמתין אחר יציאתן מבעליהן שלשה חדשים[17]: יוצאה

למשקלי בהדאי מי חיישינן לאונסא דארחי' אי לא א"ל זיל לא עדיף מדידך: **מתני'** הממאנת והשניי והאיילונית אין להן כתובה הוא בדברים שאין מכריזים עליהם ואלו הן דברים שאין מכריזין עליהן העבדים והשטרות והמטלטלין וטעמא מאי אמר עולא עבדים שמא ישמעו ויברחו מטלטלים ושטרות שמא יגנבו ואבע"א כאן בשעה שאין מכריזין עליהן כאן בשעה שמכריזין עליהן דא"נ לכרגא ולמזוני ולקבורה מוכרין בלא הכרזה. פי' שאין להם פנאי להמתין ימי משך הכרזה. ואב"ע כאן במקום שמכריזין כאן במקום שאין מכריזין דאר"נ מעולם לא עשו אגרת ביקורת בנהרדעא סבור מינה משום דבקיאין בשומא ארי' ב"מ לדידי' מפרשי מני' דר"נ משום דקרי להו בני אכלי נכסי דאכרזתא. פי' וזילא להו מילתא מפני שאין הבעלים מוכרים כרצונם: אר"י א"ש מטלטלין של יתומים שמים אותם ומוכרין אותם לאלתר ר"א אמר אבימי מוליכים אותם לשוק. ולא פליגי הא דמיקרב יומא

בק' מכרן קיים לא קשיא כאן בדברים שמכריזין עליהם כאן בדברים שאין מכריזין עליהן. פי' רישא דמתני' דמירי בדלא אכריז הוא בדברים שאין מכריזים עליהם ואלו הן דברים שאין מכריזין עליהן העבדים והשטרות והמטלטלין וטעמא מאי אמר עולא עבדים שמא ישמעו ויברחו מטלטלים ושטרות שמא יגנבו ואבע"א כאן בשעה שאין מכריזין עליהן כאן בשעה שמכריזין עליהם דא"נ לכרגא ולמזוני ולקבורה מוכרין בלא הכרזה. פי' שאין להם פנאי להמתין ימי משך הכרזה. ואב"ע כאן במקום שמכריזין כאן במקום שאין מכריזין דאר"נ מעולם לא עשו אגרת ביקורת בנהרדעא סבור מינה משום דבקיאין בשומא ארי' ב"מ לדידי' מפרשי מני' דר"נ משום דקרי להו בני אכלי נכסי דאכרזתא. פי' וזילא להו מילתא מפני שאין הבעלים מוכרים כרצונם: אר"י א"ש מטלטלין של יתומים שמים אותם ומוכרין אותם לאלתר ר"א אמר אבימי מוליכים אותם לשוק. ולא פליגי הא דמיקרב יומא

עין משפט נר מצוה

מז א מיי' פי"ב מהלכי מלוה ולוה הלכה י טוש"ע אה"ע סי' קד סעיף ג וטוש"ע ח"מ סי' קט סעיף ג:

מח ב מיי' שם הלכה ח טוש"ע אה"ע שם סעיף ח וטוש"ע ח"מ שם סעיף ג:

מט ג מיי' פ"ד מהלכי ערכין הלכה כז סמג עשין קלא:

נ ד ה ו ז ח מיי' פי"ב מהל' מלוה ולוה הלכ' יא סמג עשין לד טוש"ע אה"ע סי' קד סעיף ד וטוש"ע ח"מ סי' קט סעיף ג:

נא ט מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה ה סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' קנו סעיף ה [וסי' קנה סעיף י]:

נב י מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סי' קנו סעיף ד:

נג כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

נד ל מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ה:

נה מ מיי' פי"ח מהל' גירושין הלכ' יח סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף י:

נו נ מיי' שם הלכה טז סמג שם ועשין מח טוש"ע שם סעיף ומי' ו סעיף ג:

נז ס מיי' שם הלכה כב סמג שם טוש"ע שם סי' יג סעיף ו ומי' קנה סעיף י:

תוספות רי"ד

דהב"ד הן מוכרים בהכרזה קלא אית ליה ובטוח הוא הלוקח כיון שלא יצא עליו ערעור שוב לא יצא והו"ל כלוקח שלא באחריות דלא ליהדר איתמי קמ"ל דכתבינן ליה אחריות על היתומים מסתמא אע"פ שלא פי' להן הלוקח שבאחריות אני לוקח ומכאן יש להוכיח שראובן שמכר שדה לשמעון בסתם שלא פי' לו לא באחריות לא שלא באחריות שכותבים לו אחריות דכל דזבין באחריות זבין ומה דאמרי' בשנים אוחזין עביד איניש דזבין ארעא ליומי דוקא בדחתם שטרא סתם ולוקח אמר ט"ס הוא דא"ל שלא באחריות זבין ומ"ה לא כתבם לך אחריות ולא חלינן בט"ס. אבל כ"ז דלא כתיב שטרא דין הוא דליכתיב ליה אחריות אע"ג דהוה סתם דכל דזבין באחריות זבין ואע"ג דאמר שמואל דשיעבוד צריך לימלך דלמא תנאה הוה ביניהו למיזבן שלא באחריות אבל כ"ז לעולם דהוה המכר סתם כותבין לו אחריות דסתם מאן דזבין באחריות זבין עד דמפרש שלא באחריות: אמר אמימר משמיה דר"י ב"ד שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטעה בדבר משנה וחזרין פי' ואין אומרים מה שעשו עשוי ושלם הטעות מביאו אלא הדרי זביני שמכרן בטל ואע"פ שלא טעו דתנן בערכין שום היתומים ל' יום ושל הקדש ס' יום ומכריזין עליהם בבוקר ובערב איתיבי' ר"א לאמימר שום הדיינים שפיחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל הא שוה בשוה קיים מאי לאו בדלא אכריז לא בדאכריז והא מדסיפא בדאכריז רישא בדלא אכריז דקתני סיפא אם עשו אגרת ביקורת אפילו מכרו שוה ק' בר' או שוה ר'

תוספות רי"ד (המשך)

דשוקא הא דמרחק: ר"כ הוה בידי' שכרא דר"מ ב"ח יתמאי שהיי' עד ריגלא אמר אע"ג דהוה בי' איצצא כעין קיהא קצת ריגלא מייתי ליה זוזי חריפא שלא יהא צריך למכור בהקפה רבינא הוה בידיה חמרא דרבינא זוטי יתמי כ"א הוה לדידיה נמי חמרא הוה מסיק ליה לסכרא אתא לקמיה דר"א א"ל אי (מסקנא) (משהינא) ליה הכא דלמא פסיד ויחמיין מהו

מסורת הש"ס

א) ערכין כא:, ב) לעיל פז. גיטין נב: ב"מ קח:, ג) יבמות קיג. [ב"מ סז.], ד) [יבמות פד.], ה) שם קמ., ו) [יבמות לד: לה.], ז) ב"מ כ"ו, ח) [לעיל נא.], ט) [יבמות לד:], י) [סד"ה על ממת], כ) [וכ"ע תוס' יבמות פה. ותוס' ב"מ סז. ד"ה בגלותו].

לעזי רש"י

איגרו"ר. חדות, חריפות.

מוסף רש"י

שום היתומים שלשים יום. ב"ד היורדים לנכסי יתומים למיכרן להגדות לבעל מום, שמין את הקרקע ומכריזין ל' יום כל המולה ליקח יפו ויקח (ערכין כא.). לכרגא. לפרוע כסף גולגלתא למלך, ולמזוני. למזון אלמנה והבנות שב"ד מוכרין בנכסי יתומין ולקבורה. לקבור את המת (ב"מ קח: וכע"ז לעיל פז.). מזבנינן. נכסי יתומים. בלא אכריזתא. לפי שאין פנאי (גיטין נב:) אין שהות ומתון לדבר (לעיל פז.) דמשום רווחא דיתמי לא משהינן למיתא פן יבעום שוטר המלך, וכן תפרון מזונות ולזנין המת (ב"מ קח:). הממאנת. קטנה יתומה שהשיאתה אמה לדעתה אמרו חכמים יכולה למאן, דמן התורה אין מעשה קטנה כלום, ואמה אינה זוכה בה לקדשה, ורבנן הוא דתקון נשואין ליתומים שלא יהנו בה מעבדא הפקר ויפשרנה בעצה, ומה אמרו דמגי לה במיאון, אין לה כתובה ואף מה שהכניסה לו בגדוניתה ושמאתן בכתובתה ולא שכן מאתים שתקנו לאשה, משום דנעל כרחיה נפקא (ב"מ סז.). השניה. שניה לעריות שנזרו חכמים בפ"ב דיבמות (כ.) אין לה כתובה, דקנסא הוא דקנסינן לה מפני שמרגילתו עליה כדאמרינן ביבמות (פה:), והאילונית. דוכריתא דלא ילדה, לשון אין, אין לה כתובה שתקנו טעות, דלמא אדעתא דהכי נסבה, ואע"ג דכי מחלה היא מדויה דילה לאוקמה בידי טעות הויא, מחילה בטעות הוא מחילה (ב"מ סז.). ולא פירות. נכסים שנפלו לה בירושה אחר שנאשה, תיקנו חכמים שהנעל אוכל פירות, ולה תיקנו תחתיהן אשה נשבית חייב לפדותה משלו, ולנו אף על פי שאין להם תקנת פירות, אשה נשבית לא יפדנה, דלא קניא כה ואותביינן לאינתו, אפילו הכי נכסאנא לא יחזיר לה פירות שאכל (שם). ולא בלאות. הכניסה לו בגדים בגדוניתה, אפילו יש מהם קיימים לא יחזיר בגלותיהן (שם).

יוצאה בגט צריכה להמתין שלשה חדשים מאי קמ"ל תנינא כולהו [6]א"המאנת באיש הוא מותר בקרובותיה והיא מותרת בקרוביו ולא פסלה מן הכהונה נתן לה גט הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה צריכה להמתין ג' חדשים איצטריכא ליה דלא תנן לימא כתנאי [7]ר"א אומר אין מעשה קטנה כלום ואין בעלה זכאי במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה ואינו אינו מיטמא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שיוצאה במיאון לימא רב דאמר כר"א ושמואל דאמר כרבי יהושע אליבא דר"א כולי עלמא לא פליגי כי פליגי אליבא דרבי יהושע שמואל כר' יהושע ורב עד כאן לא קאמר ר' יהושע התם אלא מדידה לדידיה אבל מדידה לדידה לא: ולא בלאות: א"ל רב הונא בר חייא לרב כהנא אמרת לן משמיה דשמואל [8]לא שנו אלא נכסי מלוג אבל נכסי צאן ברזל אית לה הוי בה רב פפא אהייא אילימא אממאנת [9]אי דאיתנהו אידי ואידי שקלא ואי דליתנהו אידי ואידי לא שקלא אלא אאיילונית אי דאיתנהו אידי ואידי שקלא אי דליתנהו איפכא מיבעי ליה נכסי מלוג דברשותה קיימי אית לה נכסי צאן ברזל דלאו ברשותה קיימי לית לה אלא [10]אשניה וקנסו רבנן לדידה בדידיה ולדידיה בדידה אמר רב שימי בר אשי ש"מ מדרב כהנא עיילא ליה גלימא קרנא הוי ולא מכסי לה ואזיל עד דבלי [11]והאמר רב נחמן פירא הוי דרב נחמן פליגא: אין להן כתובה: אמר שמואל [12]ל"ש אלא מנה מאתים אבל תוספת יש להן תנ"ה נשים שאמרו חכמים אין להן כתובה כגון הממאנת וחברותיה אין להן מנה מאתים אבל תוספת יש להן נשים שאמרו חכמים יוצאות שלא בכתובה [13]כגון עוברת על דת וחברותיה אין להן תוספת וכ"ש מנה מאתים [14]והיוצאת משום שם רע נוטלת מה שלפניה ויוצאה מסייע ליה לרב הונא דאמר רב הונא [15]זינתה לא הפסידה בלאותיה

תנינא כולהו. דלכתובה נמי תנינא דהא שמואל תני ממאנת: **כללו** של דבר אינה **באשתו** בו'. מצינו למימר דלמתיא לרבוי דאם היא בת ישראל לכהן לא תאכל בתרומה ואם היא בת כהן לישראל תאכל דהכי תנן בפ' ב"ש (יבמות קז:) ר' אליעזר אומר אין מעשה קטנה כלום בת ישראל לכהן לא תאכל בת כהן לישראל תאכל: **ובהפרת** נדריה. היינו משהגיעה לעונת נדרים דאי לאו הכי אין נדרה נדר ואפי' אם תמצא לומר מופלא הסמוך לאיש דאורייתא דאיכעיא לן בנדה (דף מו:) אמי שפיר הא דיכול להפר אע"ג דליכא הכא אלא נשואין דרבנן דכל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת דכי האי גוונא מתרץ התם אמאתא אחריתי ולדברי רבי יהושע לא תיקשי היאך מיטמא לה אם כהן הוא הואיל והנשואין לא הוו אלא מדרבנן וי"ל דמיטמא לה משום מצוה הואיל ויורשיה לא ירתי לה קרא ולא עוד היא דהכי מתרץ בהאשה רבה (יבמות דף פט:) אמילתא אחריתא: **אילימא אממאנת** אי דליתנהו אידי ואידי לית לה. בהכי שבלה שלא כדין מיירי שבלה הקרן דאי בבלה כדין מאי מסיק בתר הכי גבי אילונית אי דליתנהו איפכא מיבעי ליה למה יש לו לשלם פירות שאכל כדין אלא ודאי שלא כדין מיירי והשתא נמי אתיא שפיר הא דאמרינן ביבמות פרק ב"ש (דף קז.) אי אמרת נשואה תמצא שמיט ואכיל לה ומה בכך יתחייב לשלם מה שלא אכל כדין והיה דוחק רבי שמא היא לא תמצא עדים אבל עכשיו א"ל דפטור כדפרישית והא דתנן דממאנת אין לה פירות לא פירות שאכל קאמר דאפי' קרן גופיה אם אכלו אין לה אלא איצטריך לאשמועינן דאין לה פירות שליקט אפילו הן מונחין בעין בביתו ואין לפרש פירות דממאנת תקנת פירות כגון פירקונה דהיכי דמי אם מיאנה ואח"כ נשבית פשיטא ונשבית נמי ומיאנה בעודה שביה פשיטא דבאלמנה נמי כי האי גוונא נשבית בחיי בעלה ומת אמרינן בפ' נערה (לעיל דף נב.) שאין יורשין חייבים לפדותה מיהו איכא לפרושי כגון שנשבית ולוותה ופדתה את עצמה ומיאנה דכי האי גוונא מיירי דאין לה מזונות כדמפרש לקמן בפ' בתרא (דף קז:). מ"ר: **הכי** גרים רבינו חננאל וקנסו רבנן לדידיה בדידיה ולדידה בדידה. פי' אותה קנסו בנכסי מלוג שלה ואותו קנסו בנכסי צאן ברזל שהן שלו ברשותו וקשיא לי מאי קנס קנסו אותו כך דין כל מגרשי נשותיהן לפרוע נכסי צאן ברזל וי"ל דזהו קנס שהוא סבור להרויח ואין לו:

הדרן עלך אלמנה ניזונת

מסורת הש"ס

6) יבמות קח., ב) שם פט: קח., ג) לעיל עט:, ד) [לף קיב:].

מוסף רש"י

הממאנת כו' נתן לה גט. ואפילו היא קטנה הרי היא כשאר גרושות ואסורה בקרוביו (יבמות קח.). ר' יהושע אומר כו' זכאי במציאתה. דרבנן אפקרוה נגיה והפקר בית דין הפקר (שם). ומיטמא לה. אם כהן הוא, ואע"ג דנישואין דידה דרבנן, הא אוקימנא בהאשה (שם פט:) כיון דירית לה הוא לה כמת מצוה (שם קח.). הדרן עלך אלמנה ניזונת

תוספות רי"ד

יוצאה בגט צריכה [להמתין ג"ח] חניא אין מעשה קטנה כלום ואין בעלה זכאי לא במציאתה ולא במע"י ולא בהפ"נ ואינו יורשה ואינו מטמא לה כללו של דבר אינה כאשתו לכל דבר אלא שצריכה מיאון פי' לא מהני בה קדושין למידי אלא לענין זה שצריכה מיאון לעוקרן וכ"ש שלא מיאנה אינן עקורים שאם גדלה ולא מיאנה בקטנותה שוב לא תוכל למאן ואסורה להנשא בלא גט משום קידושי קטנותה א"נ אם לא מיאנה וגירשה בעלה בגט מגורשת היא והוא אסור בקרוביותיה והיא אסורה בקרוביו ופסלה מן הכהונה דאית ליה לר"א תיקון חכמים שתקנו לקטנה קידושין אינן [6]) נפקעים אלא ע"י מיאון ואם לא מיאנה מקודשת היא לכל הני דאמרן: ר"י אומר יש מעשה קטנה כלום בעלה זכאי במציאתה וכמע"י ובהפ"נ יורשה ומיטמא לה כללו ש"ד ה"ה כאשתו לכ"ד אלא שיוצאה במיאון וקי"ל ר"א ור"י הל' כר"י: אין להן כתובה אמר שמואל ל"ש אלא מר"מ אבל תוס' יש לה. פי' דוקא מר"מ שהן תנאי ב"ד אין להן דלא תקנו ב"ד כתובה לקטנה היכא דהדרה וממאנה וגם לא לשניה וגם לאיילונית שהוא מק"ט אבל תוס' שהיא מחנה בעלמא דיהיב לה איהו מנפשיה משום חיבת ביאה הוא דקא יהיב לה והרי בא עליה ואע"ג דאמרן לעיל בפ' נערה גבי אלמנה שמין מה שעליה מ"ט כי אקני לה אדעתא למיקום קמיה למשקל ומיפוק לא אקני לה הכא לא אמרי' הכי דבוודאי גבי מלבושי' אמרי' הכי דלאו משום חיבת ביאה קעביד לה אבל תוס' כתובה קים להו לרבנן דמשום חיבת ביאה הוא דיהב לה וכבר בא עלי': ומורדת גם התוס' הפסידה כדאמרן בר"פ אע"פ התם משום דהיא בת דעת קנסוה רבנן להפסיד הכל אבל יתומה קטנה שאינה בת דעת לא קנסוה רבנן: תנ"ה נשים שאמרו א"ל כתובה כגון הממאנת וחברותיה דהיינו השניה ואיילונית א"ל כתובה אבל תוס' י"ל נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה כגון עוברת ע"ד משה ויהודית וחברותיה כגון נדרים ומומין דתני בגייהו בפ' המדיר תצא שלא בכתובה א"ל תוס' וכ"ש מו"מ. פי' שלשון יוצאין הכי משמע שכל תורת גבוי הפקיעו מהן. והיוצאות משום ש"ר נוטלת מה שבפניה ויוצאת. פי' אם זינתה נוטלת הבלאות שהן קיימין ונכסי נדוניתה ויוצאה וכל מה שכלה ואבד אינו משלם לה וכ"ש שהיא נוטלת נ"מ שלה: מסייע ליה לר"ה דאמר ר"ה זנתה לא הפסידה בלאותי' הקיימים תני תנא קמיה דר"נ זנתה הפסידה בלאותיה הקיימים א"ל אם היא זנתה כלי' מי זנאי תני לא הפסידה בלאותיה קיימים: אמר רבבב"ח אר"י זו דברי ר"מ בר"י סתימתאה. פי' אותן הברייתות דתני תנא קמיה דר"נ אבל חכ"א זינתה לא הפסידה בלאותיה קיימין. נ"ל דעוברת ע"ד וחברותיה י"ל בלאות קיימים דהשתא זנתה ממש לא הפסידה בלאותיה קיימים טוה בשוק ומדברת עם בני אדם דפריצותא בעלמא הוא לא כש"כ והכי אמרי' התם בירושלמי תניא נשים שאמרו יוצאות שלא בכתובה צריכין התראה ואם לא החרה בהן יוצא ויתן כתובה ולא מו"מ בלבד אלא אפי' כתובתה אלף זוז מאבדת הכל ונוטלת בלאות שבפניה ויוצאה: גרסי' הכא בירושלמי כשם שקנסו אותה שא"כ כתובה כך קנסוהו שאם קדשה בליטרא זהב מאבד הכל: ולא פירות. אמרי' בפ' ר"מ ת"ר אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכ"ה י"ל כתובה פירות מזונות ובלאות ולא פירות דמתני' מפרש בירושלמי שאינה יכולה להוציא ממנו פירות שאכל. פי' המממאנת אע"ג דעקרה לקידושיה דידה ואיגלי מילתא דלאו אשתו הות [אפ"ה] אינו משלם לה כלום שהרי מה שאכל בדין אכל. שני' נמי אין יכולה להוציא ממנו פירות

עין משפט נר מצוה

נח א ב ג ד מיי' פ"ז מהל' גירושין הלכה טז ופכ"ב מהל' אישות הלכה ד ופכ"ד הלכה ט סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סי' קנה סעיף י:

נט ה מיי' פכ"ד מהל' אישות הלכה ז טוש"ע אה"ע סי' קטו סעיף ד:

ס ו מיי' שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ג וה' וסי' קנה סעיף י:

סא ז ח ט מיי' שם הל' י טוש"ע אה"ע סי' קטו סעיף ה [וכרב אלפס עוד ביבמות פרק י דף נב.]:

תוספות רי"ד (המשך)

שאכל אבל אלמנה יש לה. ומן הדין הי' שדין השני' כדין האלמנה שיהא להן פירות שאכל הבעל דכיון דבעמוד והוצא קאי אינו מן הדין שיאכל פירות ואם אכל יחזיר ולא דמי לכל מגרש את אשתו שאינו מחזיר פירות שאכל דהתם לאו בעמוד והוצא קאי וכשאכל בדין אכל אבל הכא דבעמוד והוצא קאי אינו מן הדין שיאכל ואם אכל יחזיר א"נ הפירות נתקנו משום פרקונא והכא אינו חייב לפדותה שאין אני קורא בשני' ואותבינן לי לאנתו ובאלמנה לכ"ג פליגי אבי' ורבא לעיל בפ' נערה דאבי' אמר חייב לפדותה ורבא אמר פטור והל' כרבא והלכך (כיון) שאינו חייב לפדותה אינו רשאי לאכול פירות ואם אכל שלא כדין אכל הלכך גבי אלמנה שלא קנסוה בכתובתה לא קנסוה גם בפירות שאכל הבעל אלא מחזירים לה. אבל שניה דקנסוה בכתובתה קנסוה בפירות' ואינו משלם לה ואיילונית אע"פ שמקחו מק"ט הוא כיון דבשעה שאכל כדין אכל אינו משלם לה ולא מזונותיה. אבל לשני' א"ל מזונות לא בחיי הבעל ולא במותו מן היתומים דבחיי לא דבעמוד והוצא קאי וגם אי לוחה ואכלה בעוד שהי' בעלה במד"ה אינו משלם לה דלמא תתעכב ותיתיב תותי' ותלוה ותאכל והוא ישלם ולאחר מיתה אין לה דתנאי כתובה בכתובה דמי וכי היכי דל"ל כתובתה ל"ל מזוני אבל אלמנה לכ"ג בחיים דבעל ל"ל דבעמוד והוצא קאי אבל לאחר מיתה י"ל דכיון דאית לה כתובה אית לה תנאי כתובה על היורשים ואיילונית כיון דל"ל כתובה ל"ל תנאי כתובה והלכך א"ל מזונות לא בחייו שהוא מק"ט ורוצה לגרשה וגם אם לוחה אינו משלם לה כיון דנמצא מקחו מקח בטל ולא לאחר מיתה וממאנת שאין לה מזונות מפרש לפנים בפ' בתרא (דף קז ע"ב) ת"ש כיצד אמרו ממאנת אין לה מזונות אי אתה יכול לומר בישובת תחת בעלה שהרי בעלה חייב במזונותיה אלא כגון שהלך בעלה למד"ה ולוחה ואכלה ועמדה ומיאנה: ולא בלאות א"ל ר"ה ב"ח לרב כהנא אמרת לן משמיה דשמואל ל"ש אלא נכסי מלוג אבל נצ"ב אית לה. פי' נכסי מלוג הם נכסים שהכניסה לו ולא כתבתם בכתובה ולא קיבל הבעל אחריותם עליו שהקרן הוא לאשה והבעל אוכל פירות ונכסי צ"ב הם נכסי נדוניתה שכתבתן בכתובה והבעל קבל עליו אחריות והם קיימים לו שאם פחתו פחתו לו וקורא אותן צ"ב שנכסי' דומים לצאן שאדם חולבם וגוזזם כך הבעל אוכל פירותיהן ואם תמות הצאן תמות לאשה אבל הנכסים שנכתבו בתוך שטר כתובה הבעל אוכל פירותיהן כמו הצאן ואם תמות הצאן חייב באחריותם והיא לאשה כמו של ברזל שאינו כלה. הוי בה ר"פ אהייא אילימא אממאנת ודאיתנהו אידי ואידי אית לה פי' שאינה מפסדת נכסיה במיאונה דלא דמיא למורדת משום דעקרה לנשואים לגמרי וזו אינה בת דעת שיקנוס אותה ואי דליתנהו כגון שאבדו אידי ואידי נ"מ ל"ל דהא אינו חייב באחריותן נצ"ב נמי אע"ג דקבל עליה אחריות לא קבול עלי' אלא אדעתא למיקום קמי' ולא אדעתא שתמאן בו הלכך לא מחייב באחריותן אלא אאיילונית ה"נ אי דליתנייהו אידי ואידי ל"ל דאפי' נכסי צ"ב דקבל עליה אחריות ל"ל דאילו ידע דהיא איילונית לא הוה מקבל עלי' ואי דאיתנהו איפכא מכעי' ליה. פי' מן דינא הוא דאידי ואידי אית לה אלא לדברך שבאת לחלוק ביניהן אדרבה איפכא הוי לך לחלק נ"מ דברשותה קיימו ואין לו כח ליגע בהן אית לה נכסי צ"ב דלאו ברשותה קיימי אלא הבעל שמאן עליו וחי"ב הוא עליו ל"ל כי היכי דלא מפקא מיני' כתובה ה"נ לא מפקא מיני' נדוניא אבל מיהו לפי דבריו השיבו אבל קושטא דדינא הכי הוא אידי ואידי אית לה. ואלא אשנייה וקנסו רבנן לדידיה בדידה ולדידה בדידיה. פי' נכסי צ"ב שהן מגרשי נשותיהן לפרוע נכסי צאן ברזל וי"ל דזהו קנס שהוא סבור להרויח ואין לו:

---

6) נראה דל"ל לא תקנו אלא לענין שאין נפקעים אלא ע"י מיאון ואם לא מיאנה והגדילה מקודשת היא וכו'.